

BOTANISKA NOTISER 1856 ss.78-83

<sida 78>

3. Anmärkningar om de nordiska arterna af släktet *Agrostis*, af L. L. Laestadius.

Prof. Wahlenberg uppgifver i Flora Svecica att *Agrostis stolonifera* icke förekommer norr om Upsala. Man har icke heller förnummit, att någon af de Botanister, som i sednare tider besökt Norden, skulle hafva anmärkt denna form i Lappmarkerna. Hr Fristedt har i sin förteckning öfver växterna i Jukkasjärwi upptagit endast en art af *Agrostis*, nemligen *Agrostis rubra*

<sida 79>

L. Fr. Wahlenb.; likväl är *Agrostis vulgaris* lika allmän i Jukkasjärwi, som i andra Lappmarker. Uti Hartmans andra upplaga af Scand. Fl. antages *Agr. stolonifera* gå till Gestrkland. Uti Hartmans tredje upplaga utsträcker gränsen för *Agr. stolonifera* till Wermland. Först i fjerde upplagan utsträcker gränsen för *Agr. stolonifera* till Lappland, i anledning af några exemplar, från Karesuando, meddelade af undertecnad. Det är likväl mycken tvifvel underkastadt, huruvida den form, som finnes så allmänt i Karesuando, är den verkliga *Agr. stolonifera*. om man nemligen antager, att denna form är den verkliga *Agr. stolonifera Recentiorum*, så måste man derjemte antaga, att *Agr. vulgaris* och *stolonifera* utgöra en enda art, emedan de former, som finnas här i Norden, verkligen sammanflyta, hvarom man kan blifva öfvertygad, när man följer *Agrostis vulgaris* på spåren, och betraktar de olika formerna, på olika jordmån. Här i Norden, hvarest åkrarne sällan trädas, har *Agr. vulgaris* innästlat sig som ogräs i åkrarne, och der växer den naturligtvis frodigt, emedan åkern är väl gödd, men med frodigheten följer också alla delars frodigare utveckling. Roten blir krypande, men icke såsom i södra och medlersta Sverige, med

rotskott eller stolonier ofvan jord, utan under jord, hvarvid blad uppskjuta ifrån den krypande roten. De på den vanliga Agr. vulgaris knappt synliga Bladsnärpen, "ligula", utvecklas på denna form, och ehuru endast Agr. vulgaris står rundt omkring åkern, på åkerrenarne, tror man sig hafva en fullkomlig *Agrostis stolonifera*, såsom ogräs i den gödda åkern. Dock måste man göra den slutsatsen, att denna form, hvilken vi må kalla *Agrostis vulgaris "repens"*, icke är annat än *Agrostis vulgaris*, alldenstund *Agrostis stolonifera* icke förekommer i hela trakten, och är icke anmärkt af mig, norr om Hernösand. Af samma beskaffenhet är den i Karesuando anmärkta Agr. stolonifera (Hn.6. & Laest. loc. paral. pag. (§.4.) 213. Not.), hvilken har kortare snärp, än den vanliga Agr. stolonifera, men längre än vulgaris. Denna form har en mycket lång och under jorden krypande rot, hvarifrån blad uppstiga här och der. Denna form har visserligen det kännemärke, som vanligen tillägges Agr.

<sidan 80>

stolonifera, nemligen att vippan är sammandragen före och efter blomningen; dock är icke denna form den rätta Agr. stolonifera utan en medelform (*Agr. vulgaris, repens*), som förenar Agr. stolonifera och vulgaris. Af denna Agr. vulgaris repens, finnes i Karesuando en borstbärande form, som äfvenledes har längre snärp än vulgaris, men liknar för öfrigt Agr. rubra (*borealis* Hn.), och är temmeligen allmän. Denna form: Agr. vulgaris eller stolonifera β . aristata, Hn. synes vara mera skild från båda än dessa sinsemellan. Då Hartman i fjerde upplagan upptager A. vulgaris β . aristata och A. stolonifera γ . aristata, så är det nu svårt för mig att veta, till vilkendera den af mig meddelade formen från Karesuando hänföres.

Uti 6:te upplagan af Hartmans Scand. Flora, hänföres *Agrostis alpina* Wahlenb. till *Agrostis borealis* Hn. under namn af β . minor, hvarjemte Sv. Bot. Fig. 668 hänföres till α , och Fig. 445 till β . Detta omdöme om dessa former är säkerligen förhastadt. När man nemligen betraktar deras olika

vegetation, kan man icke förena dem, emedan *Agr. borealis* har längesedan blommat ut, innan *Agr. alpina* Wg. har kommit till blomning. Jag talar nu om *Agrostis alpina* Wahlenb. Fl. L. & Sv. som i sednare tider blifvit ansedd för att vara *A. rupestris* All. och är såsom sådan upptagen af Hr Magister Andersson i förteckningen öfver Qvickjocks "Plantae vasculares", hvarest den anses vara skild från *A. rubra* (*borealis* Hn.) och *A. canina*. Jag har också under vistelsen i Karesuando, varit af den öfvertygelsen, att den kunde vara en fjellform af *Agr. Canina*, emedan den icke har några karakterer, hvarmed den kunde skiljas; men aldrig har det kunnat falla mig in, att förena den med *Agr. borealis* Hn. *Agr. canina* γ. *mutica* upptogs af D:r Hartman i 3:e Ed. såsom meddelad af Laestadius från Lappland; men det har sedan fallit mig in att undersöka, Hvarföre *A. canina* icke förekommer i Norrland; man har icke förnummit, att någon Botanist har observerat den i Norrbotten, Westerbotten eller Ångermanland; uppgiften i Wg. Fl. Svecica, att *A. canina* förekommer sparsamt i Jemtland, grundar sig på D:r Hartmans uppgift i Vet.

<sida 81>

Akad. Handl. 1814, som redan i första upplagan ville förena *A. rubra* och *alpina* Wg. Väl har Magister Andersson upptagit *A. canina*, såsom växande i Qvickjock, likväl skild från *A. rupestris* och *rubra*; dock kunna vi draga i tvifvelsmål, huruvida *A. canina* växer i Qvickjock, då den icke finnes i Norrland. Ehuru således *A. alpina* icke har några framstående karakterer, anser jag dock på ofvananförde skäl, att *Agr. canina* icke förekommer i Lappland, utan är det *Agr. alpina* Wg, som blifvit ansedd för *A. rupestris* Allion. och har i Hn. 6. alldeles försvunnit eller blifvit hänförd dels till *A. canina*, dels till *A. rubra*, hvarifrån den dock är väsendligen skild, genom sitt vegetationssätt, hvilket af mig kunnat i 20 år observeras på dem båda. Emedlertid har nu *Agr. alpina* Wahlenb. alldeles försvunnit från Sv. floran, och jemväl *Agr. rupestris* såsom svensk, emedam dessa namn skulle tillhöra utländska arter, som icke finnas i Sverige. Vi måste

derföre kalla den i Sveriges fjelltrakter allmänt förekommande arten, "*Agrostis alpestris*": "panicula angusta pauciflora: ramis simpliciusculis laevibus, arista infra medium proveniente rectiuscula, corolla univalvi" Wg. Fl. L. "foliis perangustis", ibid. "Flores majusculi, magnitudine fere Airae flexuosae, vel duplo majores, quam in Agrostide canina", ibid. *Agrostis alpina* Wahlenb. Fl. L. & Sv. A. rupestris. Hartm. Ed. 2. 3. 4. A. canina p. p. Hn. 3. 4. 5. 6. Scil. forma mutica. A. borealis β . Hn. 6. p. p. *Trichodium alpin.* Sv. Bot. Fig. 545. Panicula semper oblonga, contracta, ramis erectopatentibus, numquam divaricatis, nec horizontaliter patentibus; folia non quidem setacea, sed perangusta, plana et interdum complicata; ligula brevi oblonga. Floret multo post. A. rubram. Ännu en annan form af *Agrostis* är anmärkt i Karesuando, som väl hör till afdelningen *Trichodium*, men har så mycken likhet med *Agrostis vulgaris*, att den icke blef observerad, förrän mot slutet af min vistelse i Karesuando; jag skulle troligen icke hafva gifvit akt på den, om den icke händelsevis växt på en sandig strand helt nära *Agr. vulgaris*. Det väckte min uppmärksamhet att denna form hade en oval vippa och smala rotblad;

<sida 82>

men annars var den lik *A. vulgaris*. Men när jag såg på den närmare, befanns den vara ett *Trichodium*. I början trodde jag mig i denna form hafva funnit den rätta *Agrostis alpina*; men kännemärkena vilja icke passa väl tillsamman. Och då till och med den form, som i Hn. 4. ansåg vara den rätta *Agr. alpina* Scop., nu är hel och hållen utesluten från Skandinaviens flora, så måste vi kalla denna form:

"*Agrostis hyperborea*" panicula ovata, ramis patentibus, asperulis; ramulis divaricatis; corolla univalvis, basi aristata; foliis omnibus planis, angustatis; radix breviter stolonifera; ligula lanceolata, elongata; calycibus lanceolatis, et etiam post florescentiam apertis (non clausis ut *A. alpestris* et rubra), ut *A. stolonifera*, cujus maximam similitudinem habet; corolla

etiam lanceolata, et basi aristata, arista plerumque curvata. Hab. in Lapponia Tornensi Paraeciae Enontekis supra Gunnarin Korva, in ripa arenosa, a me observata anno 1846. Huc spectantia specimina dedit Vahl e Grönlandia, sub nomine Agr. caniae, sed A. canina longe aliter se habet. Nostra enim quo ad habitum, A. stolonifera simillima, ut panicula florens ovata, ramis patentibus, et ramulis divaricatis; post florescentiam panicula contracta, flosculis apertis (optima A. stoloniferae nota); folia angusta quidem non vero setacea, sed post exsiccationem, complicata. Agrostis rubra, Lin. Wahlenberg, Fries (A. borealis Hn.), differt panicula triangulari; ramis horizontaliter patentibus; flosculis ovato lanceolatis, clausis (etiam sub florescentia); ligula lanceolata brevi; "Auctumno rufescit" Linne'. Variat α) *borealis* ramis paniculae paucis, laevissimis. Hab. in uliginosis lapponiae et Norrlandiae usque ad Hernösand; β) "*rubra*" panicula multiflora, et magis colorata. Sv. Bot. Fig. 668. Agr. rubra Lin. Sv. Habitat locis asperis, in ripis arenosis (Karesuando) in collibus Angermanniae, et forsitan usque ad Helsingiam; sed Agr. vulgari simillima et facile cum hujus varietate β . aristata, confundenda; quod verosimiliter a Linneo factum est in Flora Svecica; Wahlenb. autem de industria Agr. vulgarum cum hac forma, connectit, quasi typus Figurae 668. corolla bivalvi fuisset ornatus; sed hic typus fuit Trichodium: et sane Agr.

<side 83>

vulgaris β . aristata in Lapponia Tornensi obveniens, valde similis est, sed corolla bivaldi dignoscitur. Agrostis vulgaris auctorum differt panicula patentissima, ramulis divaricatis, corolla bivaldi, ligula brevi, foliis planis. Hab. ubique per universam Lapponiam frequentissime, usque ad terminum Betulae, albae, superiorem; in ipsis alpibus regionibus nunquam vidi.

α) *Vulgaris*, ligula abbreviata, panicula post florescentiam ovata non contracta.

β) *Repens, ligula subelongata, panicula ante et post florescentiam contracta; radice repente. Hab. in Lapponia Tornensi in pratis, frequenter, et in Pajala in agris, luxurians hujus forma aristata, circa Karesuando frequens, panicula minus divaricata, et post florescentiam ovata, A. rubrae simillima, sed corolla bivalvis est. Agrostis stolonifera e Lapponia, Hartm. 4. non est vera, sed vulgaris β. repens mihi.*